

BYL JEDEN OTEC, TEN MĚL DEVĚT DCER A VŠECHNY byly na vydaj¹; – nejmladší byla nejpěknější. Ten otec byl vlkolak. Jedenkrát mu přijde na rozum, či on tolik děvčat naveky² má chovat? – a proto si umínil všechny ty děvčata vykántrit³. Jednou chystaje se do hory⁴ dřevo rúbat, přikázal jim, aby mu některá jísti donesla. I tak se stalo; přinesla mu jísti nejstarší. „Pánboh daj šťastia, otec muoj!“ – pozdravila ho, přišedši k němu do lesa.

„Pánboh daj aj těbe,“ odpoví otec, „nu čože si mi priniesla, diouka moja, aždaj už jest?“

„Veru to, otec; chcela som sa čo skorej⁵ pousilovať, aby stě nám od hladu dáko nězahynuli!“

„No to si veru statočná, diouka moja, sadni si trocha, nach si zajem.“ Táta sedl, zajídal si a přitom fígle⁶ vymýšlel. – Náhle vstane a praví své dceři: „Diouka moja, poď len sem, ukážem ti, jakú som ja jamu vykopal!“

„Nuž, a načože vám tá jama?“ – ptá se dcera.

„Na to, diouka moja, keď pomrieme, dáme sa do něj pochovať, bo chudobný človek nič na tom svetě něstojí, ani sa nik⁷ oňho něobozre⁸, a eště keď zomrie, ani tak.“

Dcera poslechla a šla; když přišli k jedné veliké propasti, povídá otec: „Počuj⁹, ztaděto ďalej něpuojďěš, ja ťa do tejto jamy strčím.“ – Dívka se ulekla, prosila otce o život, ale vše darmo, otec ji chytil a do propasti hodil. – Vlkolak ale jak to udělal, šel zase dříví kálat, pokud se nezačalo smrákati. – Před večerem přinesla mu zase druhá jíst, ale stalo se jí jako první, otec jí začal povídat o té jámě, a když s ním šla, hodil ji do propasti. – Děvčata doma pozůstalá domnívala se, že sestry u otce v lese zůstaly, že mu jich tam třeba, a protož

¹ Vdaní. ² Ustavičně. ³ Zbaviti se jich. ⁴ Lesa. ⁵ Čím dřívě.

⁶ Žerty, zde daremnosti. ⁷ Nikdo. ⁸ Neohlédne. ⁹ Poslyš.

druhý den zase jedna po druhé jídlo tam nosily; ale žádná se nevrátila. – I došla řada na tu poslední, nejmladší. – Tato nejmladší byla velmi moudrá, i věděla dobře, že je otec její vlkolak, a to ji velmi mrzelo, že se ani jedna ze sester domů nevrátila. – Konečně ale navařila halušek¹⁰, sebrala se a do lesa otci je nesla. – Jak lesem šla, slyšela buchot otcovy sekery a uzřela i dým ohně. – U ohně měl otec udělanou postel z čečiny¹¹ a nedaleko kálal dříví. – „Pánboh daj šťastia, otēc, či ešťa žijetě, jakože sa mátě?“

„Ta len ešťa s trápením,“ odpovėděl otec, „hľa, jako sa musím katuvat'¹², aby som živnosť vyhladal.“

„No, podtěže si zajest', doniesla som vám, čo radi jetě!“ Jak se vlkolak najedl, kázal dceři, aby nakládala dříví.

„A kděže sú moje sestry?“ ptala se otce po chvíli.

„Hľa, tam pri tej jame drevo ukladajú, podže k nim,“ řekl otec, šel k té propasti a děvče za ním. Když přišli až na místo, povídá otec: „Dalej nám nětřeba íst. Zobleč sa¹³, tu život svoj položíš. Do tejto jamy ťa strčím, k tvojím sestrám.“

Toto děvče se neleklo jako její sestry, ale svému otci takto pravilo: „Kedže je už tak a vy tomu chcetě, i smrti sa podám, len vás, otče, o to prosím, aby stě sa preč obrátili, kým sa pozobliekam, bo som ja veľmi hanblivá.“ – Otec obrátil se pryč a děvče, než se otec nadál, chytlo ho a do propasti hodilo. – Potom sebrala se a utíkala, jak nejlépe vládala¹⁴.

Vlkolak se nezabil a z propasti bylo se mu lehkou nahoru vydrápati. – Jak se vydrápal, tu jako zběsnělý za ní se pustil, a jak ji honil, tak ručal¹⁵, že se to po všech vrchách rozléhalo. – Dcera jen utíkala, a když se k ní již blížil, strhla šatku s hrdla, hodila ji na cestu, volajíc naň: „Nědohoníš ma, nědohoníš, kým túto šatku něroztrháš, něrozstrapes'¹⁶, rozstrapanú ně-

¹⁰ Oblíbené národní jídlo; těsto jako na nudle se natrhá, do vody zavaří. Ocezené se ty halušky sádlem omastí a brynzou posypou.

¹¹ Chvoje. ¹² Dřítí, namáhati se. ¹³ Svlékni. ¹⁴ Mohla. ¹⁵ Křičel.

¹⁶ Dle čes. třeba m. třeba.

spradieš, něutkáš a znovu něušiješ!“ – Jak to vyřkla, utíkala, co jen nohy stačily, dále. – A vlkolak šatku roztrhal, rozstrápal, rozstrápanou utkal a znova ušil. A na všecko mu nebylo třeba jen chvíle. – Jak byl hotov, skočil, zařičel a za ní se zase hnál. – Skákal jako rozježený medvěd, až všecko pod ním drúzgalo¹⁷. „Tu si mi!“ vykříkl, jsa jí zase v patách. A ona strhne se sebe kamžu¹⁸ a hodí ji na cestu volajíc: „Nědohoníš ma, nědohoníš ma, kým túto kamžu něroztrháš, něrozstrapkáš, rozstrapanú něspradieš a znovu něsošiješ.“ – Jak to vyřkla, zase utíkala dále a vlkolak trhal, strapkal, tkal a šil kamžu. – Ale měl to hned zase, a jak byl hotov, vyskočil, zařičel a za ní. – Když jí opět v patách byl, hodila oplecko¹⁹, pak záponu²⁰, rub²¹ a naposled odvrhla i košili. Zůstala tak, jak ji Pánbůh na svět dal. Neměla již čeho odmetať, a již zase vlkolak za ní se hnál. Tu octnula se na louce, kde bylo seno v kopkách nakladeno. Nerozmýšlela se dlouho a šuch – vryla se do nejmenší kopky.

Tu příběhne na louku vyjachtaný²² vlkolak; – začal kopky na louce rozhazovat a lál, až se ozývalo. – Všecky ty kopy měl již přeházeny, jen té nejmenší se nedotknul. – „Už je darmo, preca ma len oklamala,“ zvolal vztekle, „bo v tej malej kopke len něbudě, kděže by sa tam skryla!“ – Dívka strachem mřela, ale čušala²³. Vlkolak ještě jednou strašně zalál a rozjedován odešel pryč. – Dívka, v kopce ukrčená, ani netroufala se pohnout, i když vše utichlo; i druhý den bála se ještě vylézt, ač ji smed²⁴ i hlad trápil. Třetí den přišel jeden král se svými kopovmi²⁵ na polovačku²⁶ do skalního lesa a tam na té louce posadil se k obědu. – Jeden ze psů odešel od tani²⁷, a čuchaje po zemi, obcházel louku. Tu vystrčila ona dívka z kopky bílou svou ručku. Pes se na ruku podíval,

¹⁷ Praštělo. ¹⁸ Svrchní kabátek.

¹⁹ Lajblíček, krátký, jen bez rukávů, zpředu na jednu sponu zapjatý. ²⁰ Zástěra.

²¹ Sukně plátěná. ²² Všecek bez dechu. Pes je vyjachtaný, když jazyk již ven plazí.

²³ Mlčela. ²⁴ Žížeň. ²⁵ Kopa, kopov, polovní psi. ²⁶ Lov.

²⁷ Majíř – dvorec osamělý.

běžel zpátky na taňu, odnesl kostku a kůrčičku z chleba, položil do té bílé ruky a zase běžel zpět. Pán pozoroval psa, a vida, že kostku a kůrku odnesl, myslel, že to zahrabal, že mu snad nechutná, dal mu kus pečenky; ale pes vzal pečenku, odnesl ke kopce, opět do bílé ruky položil a nazpět přiběhl. Pán se divil a dal mu postruhník²⁸; i s tím odběhl ke kopce. Tu šel pán za ním a viděl, jak klade pes postruhník do bílé ruky. –

„Kdo tu v tej kope?“ – ptal se král.

„Ja som mladá diouka, ktorú jedon vlkolak rozdrapit chcel,“ ozval se hlas z kopky.

„Pod von“ – řekl král.

„Němuožem, ja šiat němám“ – ozvala se dívka.

Král spustil plášť u kopky a kázal jí, aby si ho na sebe vzala. Když se do pláště zabalila a před krále vstoupila, viděl, že je velmi utěšená, nemohl se její tváři a krásné postavě ani dosti nadiviti.

„Tu nič něnabuděš,“ řekl jí, „ale so mnou pod.“

Ona pristala a šla s ním. – Cestou mu svoje neštěstí vypravovala, a čím dále s ní král šel a ji poslouchal, tím více se mu líbila. – Když do zámku vešli, dal jí král obléci v krásné šaty královské a pravil jí: „Drahá duša, velmo sa mi lúbiš, keď vuolu máš, pod' za mňa!“

„Ja za těba něpuojdēm, lebo si ty kráľ a ja len chudobná diouka.“

Ale král na to nedbal a tak upřímně ji prosil, aby zaň šla, že se dala nahovorit; musel jí však král slíbiti, „že nikdy žebráku v zámku noclehu nedá,“ což jí král i slíbil. Potom sesobášili²⁹ se a žili velmi radostně. Po několika dobách porodila královna dva utěšené a krásné chlapce, které král tak choval jako svoje dvě oči.

²⁸ Poškrabek, t. j. koláč z těsta, které se naostatek z koryta vyškřábalo, to jest vystrouhalo, čes. výškrabek.

²⁹ Sezdali se – měli svatbu.

Jednou přišel do zámku žebrák a prosil, aby mu dali u sebe přenocovati; čeled' měla záповěď nedati žebráku v zámku přenocovati, ale když je velmi prosil, aby ho tam nechali, že hoc i pod metlou³⁰ nocovat bude, tu mu nocleh dali, mezi sebou se umluvivše, že králi nepovědí. Žebrák se uložil. – O půlnoci vstal, šel do svetlice, kde královna s dětmi spala, a zařezal oba ty chlapce; nůž krvavý položil královně pod hlavnicu³¹ a potom ze zámku skapal³². – Král se ráno probudil a hned šel se podívat na svoje děti; ale div leknutím s noh nespádnul, když je viděl zkrvavené. – Žal ho zašel a nevěděl si rady dáti. Tu, jak se ku královninu loži obrátil, viděl krvavý nůž na něm ležeti. Královna spala a nic o tom nevěděla.

„To si ty urobila? Tak musíš i ty zomreť,“ vzkříkl král. Královna se probudila a div že hned neumřela, když to vše viděla i slyšela. Darmo svoji nevinnost osvědčovala, darmo plakala, král jí slyšeti nechtěl. I kázal, aby jí mrtvé děti na hrdlo přivázali a ze zámku ji vyvedli. – Jak rozkázal, tak se i stalo.

Šla nevoľná matka s mrtvými svými dětmi přes hory doly a nářek její nebe prorážel. – Tu se s ní stretnul³³ poutník. – „Čo tak horekuješ, diouka moja?“ – ptal se jí.

„Ach, akže by som ja nevoľná nehorekovala v mojom veľkom nešťastí!“ – zaplakala žena a všecko poutníku pověděla.

„Nono, len sa spokoj, všetko dobre budě. – Chod' týmto chodníkom a príděš k malej studničke, u studničky najděš jaštěricu a tá budě mať v pyštoku zelinku. Tú zelinku vezmi, potri ňou hrdlá tvojim dětom, potom ích v studničke pomývvaj a ožijú. – Ďalej hore najděš malý domčok a v ňom, čoho ti treba. Tam bývaj a děti svoje dobre chovaj.“ – Potom poutník odešel a královna šla, by rady jeho užila. Našla studánku i ještěrku, které vzala z úst bylinku, pomazala

³⁰ Třebas i pod košťětem – totiž v koutku. ³¹ Podušku, polštář. ³² Ztratil se.

³³ Potkal.

ní dětem rány, umyla je a ony jí ožily. – Radost její byla nevýslovná. I nesla si je do onoho domečku, který stál opodál. Tam všechno našla, čeho jí třeba bylo. – Děti rostly, byly krásné a matka učila je pěkné věci rozprávět; také jí pracovati pomáhaly a tak žily statečně.

Jedenkráte král, její manžel, aby se zbavil trapných myšlének, vyšel s jedním sluhou na lov. – Lov se jim barz³⁴ dobře dařil, ale v dychtivosti zašli do tmavého lesa, a když se blížilo k večeru, nevěděli kudy kam. Král kázal svému sluhovi, aby vylezl na vysoký strom a podíval se, zdaž by kde jaké světlo viděl. – Sluha vylezl na vysoký buk, a když byl na vršku, křičel: „Vidím daleko svetielko jako hviezdičku!“

„No len si dobre pametaj, v ktorú stranu,“ – řekl mu král. Jak sluha dolů slezl, ukázal králi, v kterou stranu světélko viděl; šli oba v tu stranu a přišli k onomu domečku, kde královna se svými dětmi přebývala. – Jak k domečku přišli, zakleпали. Královna otevřela, a vidouc, kdo přichází, vítala jich a ptala se, kde se tak dlouho zapozdili. – Král jí vypravoval, že byli na lovu a že v horlivosti zašli hluboko do lesa, i prosil, jestli by jim nedala u sebe přenocovati. „Ej vďačně,“ řekla ona, „len sa složtě; aj kus večeri vám spravím.“ Ona ho poznala, on jí ne. – Ona šla do kuchyně vařit večeri, on díval se v jizbě na chlapce a vzdychal. – Po večeri uložili se spat. Král si lehl na lože panino, sluha na lavici, paní sedla k lůžku svých dětí. – K půlnoci vzbudili se chlapci ze spaní, a nemožouce usnouti, prosili matku, by jim pripovedky rozprávala. I řekla jim matka: „Veď je o vás pekná rozprávka po svetě, ale teraz nie na čase rozprávät. Ale ty, syn muoj, vylož tamto tvojmu otcovi nohu na postel.“ – Synek skočil a dal králi nohu na lože, která mu byla dolů svisla. – Po chvíli povídá matka druhému: „Id, synok, zdvihni tamto tvojmu otcu ruku, nach si pokojně pospí.“ – Synek skočil a vyzdvihl králi na lože ruku, která mu byla dolů padla. – Sluha nespál a vše-

³⁴ Velmi, velice (ale zní to vlastně bardzo).

cko slyšel; král ale spal. – Ráno se pěkně král za nocleh poděkoval a vzdychaje odešel, neboť měl ženu a děti na paměti, když tu matku s dětmi viděl. – Když šli lesem, začal mu sluha vypravovati, jak v noci nespal a jak slyšel, když matka synky posílala, by zdvihli otcovi jeden ruku, druhý nohu. – Král se tomu náramně podivil a hned si umínil, že tam zase na noc půjde a sám se o tom přesvědčí. – I tak udělal. – Šli zase na nocleh do toho domečku a královna je s radostí přijala, večeri jim zase ustrojila a na lože, jako první noc, jich uložila. Sama sedla k lůžku svých dětí. V noci se zase ti malí šuhajci prebrali³⁵ a prosili matku, aby jim rozprávala pripoviedky. – „Eh moje děti, vy stě samy po svetě pripoviedka!“ řekla jim a začala vypravovati, jak se za jich otce vdala, jak byla viněna, že je zařezala, a jak ji ze zámku vyhnali a jak jí ten poutník pomohl. – Král nespal a všecko vyslechl. – Jak královna domluvila, vyskočil z lože, padl před ní na kolena a za odpuštění ji prosil. – Královna ho objímala, bozkala³⁶ a všecko mu odpustila. – Král nevěděl radostí co počítí, když měl zase svou ženu a své krásné chlapce. – Viděl, že jich matka statečně vychovala, byli pěkní, zdraví a znali o pěkných věcech rozprávát. Ráno opustili všickni domek a do zámku se vrátili; dříve však musel král ženě poznovu slíbiti, že žádnému žebráku v zámku přenocovati nedá. – Sluha slyšel tuto řeč, vzpomněl na onoho žebráka, kterého čeled v zámku nechala, a králi se k tomu přiznal; tu teprv královna věděla, kdo děti její zařezal. – Král, jak do zámku přijel, hned dal družinu svoji svolat, a tu bylo radosti po celé krajině, že jsou královna i synové její živi a zdraví. – Král ale všem ohlásil, aby žádného žebráka v zámku přes noc nechovali, a kdyby ten zase přišel, aby ho hned k němu přivedli.

Vlkolak neměl pokoje. – Přišel opět do zámku podívat se, co dělají, aby jim zase uškodil. – Prosil o nocleh. Ale tenkrát čeled poslouchala lépe rozkazu svého pána, chopili se ho a

³⁵ Vzbudili. ³⁶ Líbala.

před pána přivedli. – I musel se přiznati, že děti pomárnil³⁷. – Když král jeho zlomyslnost poznal, poručil, aby ho přivázali na vozík a po skalách a zápolách³⁸ do bezedné propasti pustili, že ruce lidské nejsou hodny, aby se s ním márnily. – Tak se i stalo. Nebylo více o vlkolaku vidu ni slychu a král se svou rodinou žil šťastně a pokojně.

³⁷ Zkazil.

³⁸ Velké balvany skal.